

26.9.2019

Työ- ja elinkeinoministeriölle:
kirjaamo@tem.fi

Asia: **Lausunto kilpailukieltosopimuksia selvittäneen työryhmän muistiosta**

Viite: Lausuntopyyntöne 14.8.2019 TEM/1651/00.04/2018

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ yhtyy Akavan lausumaan ja lausuu lisäksi seuraavaa:

Kilpailukieltujen käyttö tulisi olla nykyistä rajatumppaa.

Kilpailukieltosopimukseen liittyviä ongelmia tulisi korjata säännöksiä muutettaessa.

Tarvitaan selkeitä ratkaisuvaihtoehtoja kilpailukieltosopimusten epäasianmukaisen käytön rajoittamiselle.

Esimerkiksi kilpailukieltosopimusten käyttöä rajattaisiin säätämällä työnantajalle lakisääteinen korvausvelvollisuus kilpailukiellon käytöstä, myös alle kuuden kuukauden pituisiin kilpailukieltosopimuksiin. Työsopimuslain 3 luvun 5 §:n säännöstä tulisi muuttaa siten, että sen nojalla työnantajan olisi maksettava korvausta työntekijälle koko sidonnaisuusajalta.

Muutetaan lainsäädäntöä siten, että työnantajan tulisi kilpailukiellosta sopimisen yhteydessä antaa kirjallinen selvitys työsopimuslain mukaisesta erityisen painavasta syyistä työntekijälle.

Työryhmän muistiossa on mainittu, että TE-toimistot ovat joissakin tapauksissa edellyttäneet, että työnhakija selvittää kilpailukieltolausekkeen sitovuutta ja mahdollisesti neuvottelee entisen työnantajansa kanssa sopimuksen purkamisesta tai luvan saamisesta alan työn tekemiseen toisen työnantajan palveluksessa. Sen sijaan, että työnhakijan pitäisi selvittää sopimuksen pätevyyttä/neuvotella sen purkamisesta, tulisi työnantajan olla velvollinen antamaan selvitys kilpailukieltosopimuksen perusteista TE-toimistolle, jos TE-toimisto katsoo sopimuksen olevan pätemätön.

Liikesalaisuuksien suojaamisen voisi lainsäädännössä mahdollistaa joko salassapitosopimuksella tai kilpailukieltolausekella, mutta ei molemmilla. Salassapitoehdon käyttö voitaisiin säätää ensisijaiseksi. Mikäli työntekijä solmisi työnantajan kanssa työsuhteen päättymisen jälkeiseen aikaan ulottuvan salassapitovelvollisuuden, olisi kilpailukieltolausekella tarkoitettava sopimusehto mitätön.

Tehostetaan sopimuksia, joilla suojataan erityiskoulutukseen liittyviä intressejä. Säädetään työnantajalle ja työntekijälle mahdollisuus solmia koulutussopimus ja poistetaan erityiskoulutus kilpailukiellon sopimisen perusteista. Koulutussopimusta ei saisi solmia sellaisesta koulutuksesta, joka on katsottava normaaliksi ammattitaidon kehittämiseksi.

26.9.2019

Poistetaan mahdollisuus vedota asiakkaiden säilyttämisintressiin kilpailukieltoehtojen erityisen painavana perusteena.

Muutetaan työsopimusten kilpailukieltoehtoja koskevia säännöksiä siten, että kilpailukieltoehdon osittainenkin mitättömyys johtaa koko kilpailukiellon täydelliseen mitättömyyteen.

Rajoitetaan lailla kilpaileva toiminta tarkoittamaan vain suoria tai välittömiä kilpailijoita samalla talousalueella, ja poissuljetaan mahdollisuus siihen, että kiello voisi tarkoittaa työskentelyn estymistä koko toimialalla. Laaditaan säännökset kilpailukieltosopimuksista siten, että kilpailevan toiminnan luonne kuvataan niissä tarkemmin. Lisäksi estetään kilpailukiellon käyttäminen asiakkaiden palvelukseen siirtymisen estämisessä.

Rajoitetaan lailla kilpailukieltoa siten, että kilpailukiellon pituuteen lasketaan työntekijän noudatettava irtisanomisaika.

Rajoitetaan lailla kilpailukieltoa siten, että määräaikaisiin työsopimuksiin ei voi liittää kilpailukieltoa koskevaa ehtoa lainkaan.

Rajoitetaan lailla kilpailukieltoa siten, että kilpailukieltoa ei sovelleta lainkaan silloin kun työsuhde puretaan koeajan aikana.

Säädetään työsopimuslakiin velvollisuus käsitellä kilpailukieltosopimusten käytön yleiset periaatteet yhteistoiminnassa henkilöstön kanssa.

Rajoitetaan lailla kilpailukiellon voimassaoloa siten, että kilpailukielto ei sido silloin, kun työntekijä irtisanoutuu työnantajan palveluksesta lomautusaikana tai kun työntekijän työsuhde on osa-aikaistettu tuotannollisin ja taloudellisin perustein.

Säädetään ammattijärjestöille kanneoikeus kilpailukieltosopimusten pätevyyden riitauttamiseksi.

Kilpailukieltoihin liittyviä työntekijöiden liikkuvuuteen liittyviä ongelmia ehdotettu raportin esittämä malli ei korjaisi.

Käytännön esimerkki varhaiskasvatusalan yrityksen kilpailua rajoittavasti sopimuksesta: Kaupallisen varhaiskasvatuspalveluita tuottavan ketjuyrityksen määräaikaisen lastentarhanopettajan kolmen kuukauden pituisessa määräaikaisessa työsopimuksessa on salassapito-, tekijänoikeus- ja kilpailukieltoehdot, joita voidaan pitää työntekijän työsuhteen pituuteen ja asemaan nähden kohtuuttomana. Esimerkissä työntekijä sitoutuu muun ohella tekemään työnantajalle työsopimuslain vastaisesti sivutoimi-ilmoituksen.

Otteita määräaikaisen lastentarhanopettajan työsopimuksen liitteistä salassapitosopimuksesta ja muista sopimusehdoista koskien kilpailukieltoa vuodelta 2017:

Yrityksen nimi -konsernilla on hallussaan sellaista luottamuksellista tietoa, jolla on mahdollisesti merkittävää kaupallista arvoa. Olen Yrityksen nimi -konsernin palveluksessa

26.9.2019

sellaisessa asemassa tai haluan tulla konsernin palvelukseen sellaiseen asemaan, jossa saan tai saatan saada tietooni luottamuksellisia tietoja. Tästä syystä suostun noudattamaan seuraavia ehtoja: Työsuhteeni synnyttää itseni ja Yrityksen nimi -konsernin välille luottamussuhteen, joka koskee eräitä liike salaisuuteen liittyviä tietoja, joiden ansiosta Yrityksen nimi -konsernilla on kilpailuasema alallaan. Tässä sopimuksessa käytetään kaikista tällaisista tiedoista nimitystä "luottamukselliset tiedot". Luottamuksellisia tietoja ovat rajoituksetta: kohdat a) - e).

Ymmärrän, että allekirjoittamalla työsuhteeni, jonka liitteenä tämä asiakirja on, sitoudun kaikkiin yllä esitettyihin ehtoihin ja velvoitteisiin.

Muissa sopimusehdoissa kohdat 3-5(10) liittyen kilpailukieltoon ja tekijänoikeuksiin.

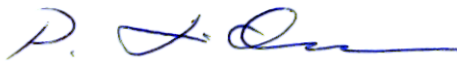
kohta 3. Paljastan viipymättä Yrityksen nimi -konsernin harjoittamaan liiketoimintaan tai työhön liittyvät ideat, prosessit, keksinnöt, muunnokset ja parannukset (yhteiset "keksinnöt"), jotka olen keksinyt yksin tai toisten kanssa työsuhteeni kestäessä riippumatta siitä, onko tämä tapahtunut normaalina työaikana tai muuna aikana. Kaikki tällaiset keksinnöt ovat Yrityksen nimi -konsernin yksinoikeudellista omaisuutta. Suostun laatimaan lisäkorvausta saamatta: (a) viralliset asiakirjat, joilla mahdolliset keksinnöt luovutetaan Yrityksen nimi -konsernin nimiin sekä (b) kaikki patentin saamiseksi tai tekijänoikeuden rekisteröimiseksi vaadittavat asiakirjat, joilla vahvistetaan Yrityksen nimi -konsernin oikeudet kyseisiin keksintöihin. Nämä velvoitteet jatkuvat työsuhteen päätyttyäkin niiden keksintöjen osalta, joita olen keksinyt tai valmistanut työsuhteeni kuluessa.

kohta 4. Työntekijällä on työnantajaa kohtaan ilmoitusvelvollisuus sivutoimistaan.

kohta 5. En rekrytoi tai palkkaa itse tai kolmannen tahon välityksellä ketään Yrityksen nimi -konsernin työntekijää itselleni tai muulle työnantajalle kuuteen kuukauteen työsuhteeni päätyttyä ilman Yrityksen nimi -konsernin kirjallista suostumusta.

Ymmärrän, että allekirjoittamalla työsuhteeni, jonka liitteenä tämä asiakirja on, sitoudun kaikkiin yllä esitettyihin ehtoihin ja velvoitteisiin.

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

Petri Lindroos
neuvottelujohtaja